

בעניין:

יואל ליגי, ת"ז 027224831
ע"י ב"כ עוה"ד אסף שילה
מרחה בקעת הירח 4א, כפר סבא 44631
טל: 054-7372987; דוא"ל: assaf-shiloh@013.net

המבקש
התובע

- נ ג ד -

1. מ.ע.י.א חברה למסחר (1987) בע"מ, ח.פ. 511233785
מכפר הנגיד 48
2. בן ציון קיכלר, ת"ז 908665
מרחה אורים 4, חולון
3. בני רחמן
מכפר הנגיד 48
4. ריבוע כחול - ישראל בע"מ
פארק תעשיות אפק רח' עמל 2 ראש העין 48092

המשיבים
הנתבעים

בקשה לאישור תובענה כייצוגית

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת לאשר למבקש להגיש את התובענה בתיק כתובענה ייצוגית.

עותק התובענה מצ"ב כנספח א'. [א]

נימוקי הבקשה

I. פתח דבר - תמצית הבקשה

1. בקשה זו לתביעה ייצוגית באה בגין מעשי מרמה חמורים של המשיבה מס' 1 (להלן "מעיא"), אשר המשיב מס' 2 (להלן: "קיכלר") הינו מייסדה ומנהלה, כלפי ציבור הצרכנים.
2. בקליפת אגוז יצוין, כי מעיא, שהינה יבואנית מזון מהגדולות בארץ, נוהגת בדרך שגרה וכחלק מנהלי העבודה שלה, להסיר באמצעות חומר ניקוי חריף את תאריך התפוגה על גבי אריזות המזון אותן היא מייבאת, ולהדביק או להטביע תאריך אחרון לשיווק רחוק יותר. בדרך כלל מדובר ב"הרחקת" התאריך האחרון לשיווק בכשנה עד שנה וחצי.
3. בקשה זו מבוססת בעיקרה על כתבת תחקיר שהוצגה בתכנית הטלוויזיה "כלבוטק" בערוץ 2, אשר שודרה ביום 2.1.08 (להלן: "הכתבה" או "הכתבה בכלבוטק"). בכתבה הוכח בצורה ברורה וחד משמעית אופן פועלה הנלוז של מעיא, בהוראותיו הישירות של קיכלר.
4. בכתבה ניתן לצפות באמצעות אתר האינטרנט של רשת. הקישור לכתבה זו הינו: http://www.reshet.tv/video.aspx?video_id=11170 (רצועה מס' 2).
4. נדמה, כי אין צורך להכביר מילים, עד כמה חמורה תופעה זו (אך למרות העדר הצורך, הן יוכברו בהמשך הדברים). מדובר בהפרה בוטה של הוראות הדין בנוגע לסימון מוצרי מזון

ובהטעיה חמורה של ציבור הצרכנים לגבי פרט מהותי ביותר ברכישת המוצרים. הטעיה חמורה זו מזכה את הצרכנים בפיצוי בשל הנזקים שנגרמו להם בשל רכישות המוצרים המשווקים ע"י מעיאה, כפי שיפורטו בהמשך.

5. האחריות לפיצוי הצרכנים מוטלת הן על מעיאה והן על קיכלר והמשיב מס' 3, שהינו מנהל התפעול של מעיאה, וזאת בשל אחריותם האישית לעוללות אשר בוצעו כלפי ציבור הצרכנים.

6. כמות הצרכנים אשר רכשו מוצרים שונים המיובאים ומשווקים על ידי מעיאה מגיעה למליונים. חלק גדול מהם רכשו מוצרים אשר תאריך התפוגה שלהם שונה. מובן, כי נתונים מדוייקים יותר אודות היקף המכירות של מעיאה מצויים ברשותה, והם יתבררו במהלך הדיון בבקשה.

II. התביעה האישית

א. העובדות הנוגעות לרכישת המוצר ע"י המבקש

7. כחודשיים לפני מועד הגשת בקשה זו רכש המבקש בסניף כפר סבא של רשת השיווק "מגה" בבעלות המשיבה מס' 4, שקית חטיפים המכוננת "Yellow Corn Tortilla Chips" של יצרן אמריקאי בשם "Snyder's of Hanover" בעלות של כ- 20 ₪ כ"א (להלן: "המוצר").

8. תאריך התפוגה המופיע על גבי אריזת המוצר הינו 24.5.08.

[ב] תמונת אריזת המוצר, עליה מוטבע מועד התפוגה שלו מצ"ב **כנספח ב'1**.

תמונות נוספות של המוצר באריזתו מצ"ב **כנספחים ב'2 - ב'3**.

9. כפי שניתן לראות בתמונות, התאריך מוטבע בצידה האחורי של האריזה, בחלקה הימני העליון, והוא כתוב באופן הנהוג בישראל לרישום תאריכים, משמאל לימין: **יום-חודש-שנה**, כאשר החודש מצוין **במספר** (5).

יצוין עוד, כי התאריך המוטבע בקושי ניתן לזיהוי.

10. סימון התאריך על גבי האריזות בחו"ל נעשה בצידה **הקדמי** של האריזה (ולא בחלק האחורי), בחלק הימני העליון שלה. כמו כן, תאריך התפוגה מצוין, משמאל לימין: **חודש (במילה)-יום-שנה**.

11. למבקש יסוד סביר, איפוא, להניח, כי התאריך שמוטבע על גבי אריזת המוצר אותה רכש אינו התאריך שהוטבע על ידי היצרן. מאחר שליבואן אסור לשנות את התאריך, אך עשה כן, ומאחר שאין לו עניין לקצר את התאריך, אלא להאריכו, סבור המבקש כי התאריך המופיע ע"ג האריזה, אינו תאריך התפוגה הנכון, אלא תאריך רחוק יותר.

12. ואולם, הראיות העיקריות לסברתו האמורה של המבקש, אשר מחזקות אותה לדרגת וודאות מוחלטת כמעט, הן אלה אשר מופיעות בכתבה. להלן תיאור עיקריה.

**ב. הכתבה בכלבוטק וממצאיה החד משמעיים
בדבר נוהגה של מעי"א "להאריך" את תאריכי התפוגה**

13. ביום 2.1.08 שודרה בערוץ 2 תכניתו הותיקה של רפי גינת "כלבוטק". תכנית זו, הפועלת למען צרכנות הוגנת, נהנית מזה כשלושים שנה ממוניטין גבוה בחשיפת עוולות ציבוריות ומניעת שחיתויות. היא ידועה כמי שתחקירה הינם בעלי אמינות גבוהה מאוד, בעיקר משום שהיא מציגה את ממצאי תחקירה באמצעות ראיות אובייקטיביות, מצולמות במצלמה נסתרת. מגיש התכנית, רפי גינת, הינו עיתונאי ותיק ומוערך, חסר פניות, אשר מעייניו נתונים לחשיפת האמת, ולמטרה זו בלבד.

את הכתבה הכינו אדווה שמש, יעל תמרי, רון כהן ויוסי ארביב.

הבדיקה המדגמית שנעשתה למוצרים בארץ

14. על פי הכתבה, נוהגת מעי"א, כעניין שבשגרה, "להאריך" את מועד התפוגה של המוצרים אותם היא מייבאת - לרבות ובמיוחד לגבי מוצרי העוגיות והחטיפים.

תחילה הוצגו מוצרים, שנרכשו בארה"ב, ועליהם מופיע תאריך תפוגה. לאחר מכן הוצגו מוצרים זהים, אשר נרכשו בארץ. במקום על האריזה של המוצר שנרכש בארץ, בו מופיע תאריך התפוגה במוצר הזהה שנרכש בארה"ב, אין כל סימון¹. אחת הדוגמאות היא של יצרן המוצר נשוא תביעה זו, Snyder's of Hanover.

הודגש כך²:

"התופעה הזו חוזרת על עצמה בכל אריזות העוגיות והחטיפים שקנינו ברשתות, כאשר היבואן הוא חברת מעי"א. מכל השקיות נמחק ונעלם התאריך של היצרן, ואת מקומו תופסת מדבקה כחול לבן, בעברית."

שיטת העבודה לשינוי תאריכי התפוגה המופיעים על גבי אריזות המוצרים והראיות להוכחה

15. תחקירנית כלבוטק התקבלה לעבודה במפעל מעי"א כפועלת, ותעדה במצלמה נסתרת את שיטת העבודה לשינוי תאריכי התפוגה המקוריים - אלה שהוטבעו על ידי יצרן המוצרים - לתאריכים רחוקים יותר (להלן: "שיטת העבודה").

16. שיטת העבודה, כפי שהוכחה בכתבה, אשר צולמה בימים 26.11.07, בארבעת הימים שלאחר מכן, וביום 2.12.07, הינה זו:

תאריכי התפוגה המקוריים נמחקים באמצעות חומר ניקוי (חרף, יעיל אך גם רעיל במיוחד); לאחר ביצוע הליך מחיקת תאריך התפוגה המקורי, מסומן תאריך תפוגה רחוק יותר. הדבר נעשה על ידי הדבקת מדבקה הנושאת את התאריך החדש, או על ידי הטבעת תאריך חדש באמצעות חותמת.

17. בכתבה מצולמת עובדת מעי"א, אשר מכונה "מ". היא הוצגה כעובדת ותיקה של מעי"א, ואשר משום כך זוכה ל"כבוד" של השתתפות בתהליך שינוי התאריך.

1 דקות 20: 4 - 5: 25 של הכתבה.

2 דקה 10: 5 של הכתבה.

18. מ' מצולמת, כאשר היא מטביעה באמצעות חותמת תאריכים חדשים על גבי אריזות המוצרים.

19. מ' הסבירה את שיטת העבודה³ :

מ: "זה בא עם תאריכים קצרים, אז אנחנו מוציאים את זה... האנשים לא קונים את זה בזמן קצר, אז מוחקים את זה..."

התחקירנית: "ואז מה, ואז את שמה..."

מ: "תאריכים..."

תחקירנית: "אז אתם מוחקים את התאריכים?"

מ: "כן..." בדרך כלל אנחנו שואלים את אלכס [אחראי המחסן - הח"מ] איזה תאריכים לשים על המוצר, או את בניצי [קיכלר - הח"מ].

התחקירנית: "ואיך הוא מחליט?"

מ: "זה בדרך כלל אמור להיות עוגיות וקרקרים, זה שנה, שנה וחצי... אלכס אומר בדרך כלל שנה [מחייכת]..."

התחקירנית: "מה הם עושים בעצם? יש תאריך, נגיד, נגמר עוד חודשיים..."

מ: "כן"

תחקירנית: "ואז הם מאריכים את זה לעוד שנה?"

מ: "כן".

20. מ' הוסיפה והסבירה, כי היא מודעת לעובדה כי פעולות "הארכת" התאריך אינן תקינות, אך מעדיפה לעצום עיניים בעניין. עם זאת, פעולות אלה גורמות לה להימנעות מרכישת מוצרי מעיאה ולזהירות-יתר ברכישות מוצרי מזון בכלל⁴ :

תחקירנית: "אבל את בעצמך יודעת לא לקנות את המוצרים האלה?"

מ: "אני לא קונה. אני, כשאני הולכת לחנות, אני מסתכלת מאה פעם על התאריך. אני בודקת, אני חשדנית"

תחקירנית: "למה, בגלל מה שאת רואה כאן?"

מ: "כן".

21. בהמשך הכתבה מצולם פועל, אשר מוחק את תאריכי התפוגה המקוריים באמצעות נייר ספוג בחומר ניקוי: הוא משפשף את האריזה וכך מסיר את כיתוב תאריך התפוגה⁵. לאחר מכן מצולמת גם מ', אשר מספרת על חומר המחיקה ועל העובדה כי הוא מסוכן לבריאות; בנוסף, מצולמת עובדת נוספת אשר מספרת על השימוש בנוזל האמור.

אמינות הראיות שהוצגו בכתבה

22. אמינות דבריה של מ' (כמו גם של העובדת הנוספת) אינה יכולה להיות מוטלת בספק. היא עובדת ותיקה של מעיאה, אשר מדגישה בפני התחקירנית - אותה היא חושבת לעובדת חדשה וזוטרה ממנה - כי היא נאלצת לבצע פעולות אסורות, מאחר שאלה ההוראות שהיא מקבלת ממנהליה, ומאחר שזה מקום עבודתה. ברור לחלוטין, כי היא איננה מודעת לעובדה כי דבריה

3 דקות 7:20 - 8:30 של הכתבה.

4 דקות 8:51 - 9:00 של הכתבה.

5 דקות 10:06 - 10:24 של הכתבה.

מתועדים, וכי אין לה כל עניין או מניע לפגוע במקום עבודתה, למרות הביקורת שהיא מפנה כלפיו.

23. נאמנותה למקום עבודתה באה לידי ביטוי במקרה של ביקור פקח מטעם משרד הבריאות במחסן⁶. הליך המחיקות מופסק לרגל הביקור, ולמפקח מצטרף קיכלר בעצמו. לאחר זמן, מ', אשר מבקשת לחזור לעבודתה השגרתית בזיוף תאריכי תפוגה, פונה אל האחראי על המחסן, אלכס, ושואלת אם אותו פקח כבר הלך ואם ניתן לחזור לעבודה השגרתית של הדבקות:

"מ: "אה, אלכס, הוא הלך?"

אלכס: "מה את רוצה?"

מ. "צריך... הדבקות יש..."

אלכס: "הדבקות את יכולה לעשות, מה הבעיה?"

מ [מנמיכה את קולה] "לא, למחוק קצת..."

אלכס: "לא צריך למחוק שום דבר... לא, לא צריך למחוק שום דבר!"

כאשר הפקח עוזב, מביעה מ' שמחה כי הלך, כי "סוף סוף אפשר לעבוד". התחקירנית שואלת אותה מדוע ומ' משיבה, תוך כדי צחוק, ותוך שהיא מסמנת בידה תנועת מחיקה:

"יש הזמנות שצריך למחוק".

הנה כי כן, נאמנותה של מ' לעבודתה אינה יכולה להיות מוטלת בספק, ומכאן שגם אמינות הדברים שאמרה אינה יכולה להיות מוטלת בספק, מאחר שאמרה אותם בניגוד לאינטרס שלה.

24. על המלכוד בו מצויה העובדת מ' היא מספרת לתחקירנית. היא משוחחת עמה אודות מידת הסכנה הטמונה בחומר שבעזרתו מסירים את התאריך. התחקירנית שואלת אותה אם נהגה לעשות שימוש באותו חומר מסוכן, ומ' משיבה לה⁷:

"כן, בטח, כולם עובדים עם זה. אין לנו ברירה. מה תעשי, לא תעבדי?"

גם זו דוגמא לכך, שגם כאשר מ' מביעה ביקורת נגד מקום העבודה, היא מודעת לכך שפרנסתה תלויה באותו מקום, כך שאין כל חשד לאי אמירת אמת בעניין.

25. יצוין כי בכתבה הובאה אף דבריהן של 2 עובדות לשעבר של מעי, אשר מאששות אף הן את העדות בדבר קיומו של אותו תהליך.

26. התגובות שנתנו פונקציונרים שונים של מעי היו שונות⁸:

26.1. המשיב מס' 3, בני רחמן (להלן: "רחמן"), מנהל התפעול, הכחיש את העניין מכל וכל, לרבות את נושא המחיקה. הוא טען כי "אינו יודע על מה מדובר."

26.2. קיכלר טען, כי נעשים תיקונים נדירים של טעויות שמתרחשות אצל היצרן ברישום תאריכי התפוגה.

6 דקות 13:20 - 14:26 של הכתבה.

7 דקה 11:33 של הכתבה.

8 דקות 15:00 - 19:30 של הכתבה.

- 26.3. ב"כ מעיני טען, כי מעיני מעולם לא ביצעה שינויים של תאריך התפוגה, וכי מחיקה מתבצעת במקרים של קרבה בין מחיר המוצר בדולרים לבין תאריך התפוגה, או-אז מוטבע תאריך תפוגה על יד מעיני, זהה, כאמור, למקורי.
- שוני זה בין הגרסאות יש בו גם כן על מנת לתמוך בממצאי הכתבה.
27. בסיום הכתבה נמסרו הודעתן של רשתות השיווק: כולן (פרט לטיב טעם) הודיעו, כי הן הסירו מהמדפים את מוצריה של מעיני.
28. טרם שידור הכתבה צרך המבקש חלק מתוכן שקית המוצר (מדובר בשקית גדולה), וסגר את השקית לשם המשך אכילת המוצר במועד מאוחר יותר.
29. בתום שידור הכתבה החליט המבקש, באופן טבעי, כי אין הוא מעוניין להמשיך ולצרוך מוצר, אשר אין לדעת מהו התאריך האמיתי לשיווק שלו, ואשר קיים חשש כי הוא פג תוקף.

ג. זכאותו של המבקש לפיצויים

30. זכאותו של המבקש לפיצויים נשענת על מספר מקורות, אשר יפורטו להלן.

פיצוי בגין הטעיה - חוק הגנת הצרכן וחקיקה נלווית

הפרת חובות בסיסיות על ידי מעיני

31. תאריך התפוגה של מוצר מזון הינו פרט מרכזי ועיקרי בתנאי העסקה. הדבר מובן מאליו, אך גם מצויין ברחל בתוך הקטנה בסעיף 2 (א) (9) לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א - 1981, אשר תוכנו הינו:

"(א) לא יעשה עוסק דבר - במעשה או במחדל, בכתב או בעל פה או בכל דרך אחרת, לרבות לאחר מועד ההתקשרות בעסקה - העלול להטעות צרכן בכל ענין מהותי בעסקה (להלן - הטעיה); בלי לגרוע מכלליות האמור יראו ענינים אלה כמהותיים בעסקה...:"

(9) תאריך הייצור של הנכס או תאריך תפוגתו

32. האופן בו יש לסמן מזון מצויין בצו הגנת הצרכן (סימון ואריזה של מוצרי מזון), התשנ"ט-1998, אשר מפנה להוראות תו התקן 1145 [סימון מזון ארוז מראש]:

"סימון מוצר מזון ארוז מראש יהיה כמפורט בתקן ישראלי ת"י 1145"

33. ת"י 1145 [מזון ארוז מראש] קובע בסעיף 9.5 שבו את האיסור לשנות את תאריך התפוגה:

"אין לשנות את התאריך המסומן על המוצר, למעט במקרה, שבו חלה טעות בסימון והמוצר עדיין לא שווק מהמפעל". [ההדגשה אינה במקור]

תקן זה קובע גם חובה כללית לאמיתות תוכן הסימון (סעיף 3.3):

"כל סימון יהיה נכון, לא מטעה וניתן להוכחה"

34. כפי שהוסבר לעיל בהרחבה, מעיני הפרה את חובתה לא לשנות את התאריך שעל המוצר, הפרה את חובתה לסמן את המוצר בצורה נכונה ולא מטעה. משום כך הפרה את חובת הגילוי בעניין פרט מהותי, הקבועה בסעיף 2 (א) (9) לחוק הגנת הצרכן.

35. לא למותר יהיה להזכיר בהקשר זה את הוראת סעיף 4 (א) לחוק הגנת הצרכן קובע:

עוסק חייב לגלות לצרכן -

(1) כל פגם או איכות נחותה או תכונה אחרת הידועים לו, המפחיתים באופן משמעותי מערכו של הנכס;

מובן, כי הסתרת העובדה כי תאריך התפוגה האמיתי קרוב יותר מזה המוטבע על המוצר (ואולי אף עבר), וכי בוצעה בו הפרה של הוראות החקיקה הרלוונטית, דבר אשר גרם למוצר להיות פגום, מהווה הפרה של סעיף 4 (א) (1) האמור.

הפרות החובות האמורות היוו הטעיה

36. ברע"א 2837/98 שלום ארד נגד בזק החברה הישראלית לתקשורת, פ"ד נד (1) 600 נפסק הטעיה מהי:

"הטעיה היא הצהרה כוזבת. הטעיה נוצרת כאשר קיים פער בין הדברים הנאמרים (או המוסתרים) לבין המציאות. הטעיה יכולה ללבוש שתי צורות: האחת, הטעיה במעשה על דרך של מצג שווא הכולל פרטים שאינם תואמים את המציאות; השנייה, הטעיה במחדל, קרי: אי-גילוי פרטים מקום שיש חובה לגלותם.

בענייננו, הטעיה נעשתה בשני האופנים גם יחד:

באופן אקטיבי - מחיקת תאריך התפוגה של היצרן, והוספת תאריך פיקטיבי רחוק יותר בניגוד להוראות החקיקה הרלוונטית;

באופן פסיבי - על ידי הימנעות מגילוי לצרכנים, כי פעלו באופן האמור.

37. עת רכש המבקש את המוצר בדק את התאריך האחרון לשיווק, מצא כי הוא רחוק במספר חודשים מתאריך הרכישה, והחליט לרכשו.

ברור ומובן מאליו, כי אילו היה המבקש יודע טרם הרכישה כי התאריך אינו התאריך המקורי של היצרן לא היה רוכש את המוצר.

ברור עוד יותר, כי אילו היה המבקש יודע, כי מעיא הפרה באופן בוטה כל כך את הוראות הדינים בנוגע לסימון מזון - דינים אשר יש להם חשיבות עליונה לשמירה על בריאות הציבור ואשר כל צרכן מסתמך עליהם עת הוא רוכש מוצרי מזון - לא היה רוכש את המוצר מלכתחילה.

התרופה לה זכאי המבקש - פיצוי בגין הנזקים שנגרמו לו

38. סעיף 31 (א) לחוק הגנת הצרכן קובע אחריות נזיקית בגין הטעיה:

"דין מעשה או מחדל בניגוד לפרקים ב', ג' או ד' כדין עוולה לפי פקודת הנזיקין [נוסח חדש]".

סעיף 2 האמור (וגם סעיף 4) כלול בפרק ב', ועל כן בא בגדר סעיף 31 (א).

39. למבקש נגרמה עוגמת נפש ופגיעה באוטונומיה בכך שצרך מוצר, אשר קיים חשש לגביו כי הוא פג תוקף.

פגיעה כזו הוכרה כבת פיצוי, והתביעה הוכרה כתביעה ייצוגית, בפרשת החדרת הסיליקון לחלב של תנובה⁹. כך נפסק [ההדגשות אינן במקור]:

9 ע"א 1338/97 תנובה מרכז שיתופי לשווק תוצרת חקלאית בישראל בע"מ נ' ראבי, פ"ד נז (4) 673

ואולם הנזק שטוען לו ראבי הוא נזק לא ממוני: תחושות שליליות ותחושות של גועל. הנזק הלא ממוני שהתובע טוען לו מאופיין בתחושת הגועל הנובעת מכך שמדובר בסיליקון, על כל המטען האסוציאטיבי המלווה חומר זה. לדעתי, נזק מסוג זה הוא לכאורה נזק בר-פיצוי. הטעיה בדבר תכולת החלב במקרה זה היא לכאורה בגדר פגיעה באוטונומיה של הפרט. אנו עוסקים במוצר מזון. זכותם של צרכנים היא לקבוע מה יכניסו לפיהם ולגופם וממה יימנעו. מי שרוצה למשל לצרוך רק מזון כשר, ויסתבר לו בדיעבד שהמזון שהוצג תוך הטעיה איננו כזה, יחוש תחושת גועל ופגיעה באוטונומיה שלו. כך יחוש גם מי שצורך רק מזון אורגני, והתברר לו בדיעבד שמזון שפורסם כמזון אורגני איננו כזה. מי שמבקש לקנות חלב דל שומן דווקא לא יסכים עם כך שימכרו לו תוך הטעיה חלב שבו שיעור השומן גבוה, ולהפך. בכל המקרים הללו ובמקרים רבים אחרים שניתן להעלות על הדעת, ישנה פגיעה באוטונומיה של הפרט, אף שאינו עמה נזק גוף או סכנה ממשית לנזק גוף. לכל צרכן וצרכן העדפות בנוגע למזונותיו, העדפות המבטאות לעתים את האידאולוגיה שהוא מאמין בה כדרך לחיים נכונים או בריאים. אכן, זה שאינו שומר כשרות יוכל לומר לשומר הכשרות: מה קרה אם אכלת מזון שאינו כשר; לא נגרם לך כל נזק. לא זו השקפתו של מי שמבקש לשמור על כשרות או לאכול רק מזון אורגני או מזון דל שומן."

דברים אלה יפים, מקל וחומר, לענייננו. כאן קיים חשש, כי המוצר אכן פג תוקף, וכי נגרם אמנם למבקש נזק בריאותי. חשש זה מהווה פגיעה באוטונומיה ויצרת עוגמת נפש, אשר המבקש מעריך אותה ב- 100 ₪.

40. יתר על כן, המבקש מחזיק במוצר אשר מבחינתו חסר ערך. אין הוא יכול לעשות בו שימוש כלשהו.

נזקו בגין רכישת המוצר שלא נצרך הוא לפחות עלותו - 20 ₪ (למעשה, נזקו גדול יותר, שהרי נמנעה ממנו ההנאה מהמוצר. שווי הנאה זו גדול יותר ממחירו של המוצר, כמובן, שאם לא כן, לא היה מסכים לשלם את מחירו).

41. סך נזקו של התובע הוא, איפוא, 120 ₪.

פיצוי בגין עוולות נזיקות אחרות

42. אחריותם הנזיקית של המשיבים 1-3 נובעת גם מהוראות פקודת הנזיקין עצמה.

הפרות חובות תקוקות

43. סעיף 63 (א) לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] קובע:

"מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו."

44. כפי שפורט לעיל, מעיאת הפרה את חוק הגנת הצרכן ואת צו הגנת הצרכן (סימון ואריזה של מוצרי מזון), וכן את חוק התקנים ואת תקן 1145.

45. בנוסף, הפרה מעיאת את סעיף 415 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977, האוסר על קבלת דבר במרמה, ואת סעיף 418 לאותו חוק, האוסר על זיוף.

45.1. סעיף 415 לחוק העונשין קובע:

"המקבל דבר במרמה, דינו - מאסר שלוש שנים, ואם נעברה העבירה בנסיבות מחמירות, דינו - מאסר חמש שנים."

"מרמה" מוגדרת בסעיף 414 כך:

"מרמה" - טענת עובדה בענין שבעבר, בהווה או בעתיד, הנטענת בכתב, בעל פה או בהתנהגות, ואשר הטוען אותה יודע שאינה אמת או שאינו מאמין שהיא אמת; ו"לרמות" - להביא אדם במרמה לידי מעשה או מחדל;

המבקש טוען, כי כל יסודות העבירה מתקיימים: הטענה העובדתית שנטענה בכתב בדבר תאריך התפוגה אינה אמת, מעיאה ידעה כי אינה אמת, והביאה את המבקש (או ליתר דיוק - את המשיבה מס' 4) לרכוש את המוצר ממנה.

45.2. סעיף 418 לחוק העונשין קובע:

"המזיף מסמך, דינו - מאסר שנה; זייף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, דינו - מאסר שלוש שנים; ואם נעברה העבירה בנסיבות מחמירות, דינו - מאסר חמש שנים."

"זיוף" מוגדר בסעיף 414 לחוק העונשין כך:

"זיוף" - אחת מאלה:...

(2) שינוי מסמך - לרבות הוספת פרט או השמטת פרט - בכוונה לרמות, או ללא סמכות כדין ובאופן הנחזה כאילו נעשה השינוי בסמכות כדין;

"מסמך" מוגדר בסעיף 414 כך:

"מסמך" - תעודה שבכתב, וכל אמצעי אחר, בין בכתב ובין בצורה אחרת, העשוי לשמש ראיה;

צירוף כל ההוראות האמורות מראה, כי שינוי התאריך ע"ג האריזה (אריזה היא "מסמך", מאחר שהיא עשויה לשמש כראיה), נעשה בכוונה לרמות את ציבור הצרכנים, ובאופן הנחזה כאילו נעשה על פי סמכות שבדין. מכאן כי מדובר בעבירת זיוף.

46. המבקש טוען, כי כל החיקוקים הנ"ל, אשר מעיאה עברה עליהם, הינם חיקוקים אשר נועדו להגנתם של צרכנים, בין היתר, ועל כן הפרתם מהווה עוולה של הפרת חובה חקוקה.

עוולת תרמית

47. סעיף 56 לפקודת הנזיקין קובע:

"תרמית היא הצג כוזב של עובדה בידיעה שהיא כוזבת או באין אמונה באמיתותה או מתוך קלות-ראש, כשלא איכפת למציג אם אמת היא או כוזב, ובכוונה שהמוטעה על ידי ההיצג יפעל על פיו; אולם אין להגיש תובענה על היצג כאמור, אלא אם היה מכוון להטעות את התובע, אף הטעה אותו, והתובע פעל על פיו וסבל על ידי כך נזק-ממון."

המבקש טוען, כי העובדות המצויינות לעיל מקיימות את יסודות עוולת התרמית.

לחילופין - השבה בגין עשיית עושר ולא במשפט

48. לחילופין טוען המבקש, כי מעיאה התעשרה על חשבוננו שלא כדין, בכך שמכרה למשיבה מס' 4 את המוצר, אותו רכש המבקש במחיר מלא, אך כעת שוויו הוא 0.

אחריותם של קיכלר ורחמן להטעה וחובתם בפיצוי

49. פרק ו' של חוק הגנת הצרכן מטיל אחריות פלילית על עוסק, אשר הפר את החובה להמנע מהטעיית צרכנים. סעיף 23 (א) לחוק הגנת הצרכן קובע:

"עוסק שעשה אחד מאלה, דינו - מאסר שנה או קנס פי שבעה מן הקנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין) -

(1) עשה דבר העלול להטעות צרכן בניגוד להוראות סעיף 2; "...

סעיף 25 לחוק הגנת הצרכן מטיל אחריות פלילית גם על נושא משרה או מרשה בתאגיד למעשים שביצעו עובדי התאגיד :

(א) מעביד, מרשה ונושא משרה בתאגיד חייבים לפקח ולעשות כל שניתן כדי למנוע ביצוע עבירה כאמור בסעיף 23 בידי עובד מעובדיו, מורשה, התאגיד או עובד מעובדי התאגיד, לפי הענין; המפר הוראת סעיף זה, דינו - קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין; לענין סעיף זה, "נושא משרה בתאגיד" - דירקטור, מנהל פעיל, שותף למעט שותף מוגבל, או בעל תפקיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו נעברה העבירה.

(ב) נעברה עבירה לפי סעיף 23 בידי עובד, מורשה, תאגיד או עובד מעובדי התאגיד, חזקה היא כי המעביד, המרשה או נושא המשרה בתאגיד, לפי הענין, הפר את חובתו לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שאפשר כדי למלא את חובתו.

50. קיכלר הינו דירקטור במעיא, המנכ"ל שלה, המייסד שלה ובעל 25% ממניותיה (בעלי המניות הנוספים הינם חנה קיכלר, אשר כתובתה זהה לכתובתו של קיכלר, והיא קרוב לוודאי בת זוגו, ועופר קיכלר, שגם הוא, קרוב לוודאי, בן משפחתו של קיכלר).

עותק מתדפיס רשם החברות של מעיא מצ"ב כנספת ג' [ג]

בכתבה מוצג קיכלר כדמות המרכזית במעיא, וכמי שמורה לעובדות איזה תאריך תפוגה חדש לשים ("בדרך כלל אנחנו שואלים את אלכס [אחראי המחסן - הח"מ] איזה תאריכים לשים על המוצר, או את בנצ'י").

51. רחמן הינו מנהל התפעול של מעיא, הוא מי שקיבל לעבודה את התחקירנית, והוא האחראי במעיא על התחום בו בוצעו העבירות.

52. אין ספק, כי הן קיכלר והן רחמן עונים על הגדרת "נושאי משרה" במעיא, ואחראים - הן מכוח השתתפותם הפעילה בביצוע העבירות, והן מכוח אחריותם ה"שילוחית" הקבועה בסעיף 25 לחוק הגנת הצרכן - להפרות הבוטות של תקן 1145, אשר בוצעו בה.

בכך מתקיימים בהם יסודות עוולת הפרת חובה חקוקה, אשר הוצגה לעיל, וחייבים משום כך בפיצוי המבקש.

53. חובה חקוקה נוספת, אשר גם היא-עצמה מטילה אחריות פלילית אישית, אותה הפרו קיכלר ורחמן קבועה בחוק התקנים, תשי"ג - 1953.

כאמור לעיל, החובה לסמן את המוצר בתאריך תפוגה נכון הינה חובה הקבועה בחקיקה - צו הגנת הצרכן (סימון ואריזה של מוצרי מזון), אשר מפנה לתקינת מכון התקנים.

חוק התקנים קובע בסעיף 9 (א) איסור על מכירת מוצר שאינו עומד בתקן שנקבע לו :

"לא ייצר אדם מצרך, שמפרט שלו נקבע בתקן רשמי, ולא ימכרו, ולא ייבאו ולא ייצאו, ולא ישתמש בו בכל עבודה שהיא, ולא יבצע עבודה שהכללים הטכניים של תהליכה נקבעו כתקן רשמי, אלא אם התאימו המצרך או תהליך העבודה לדרישות התקן הרשמי, או אם נקבעה הוראה אחרת באכרזה שבה הוכרז התקן כתקן רשמי."

סעיף 17 לחוק התקנים קובע, כי הפרת הוראות תקנה שהותקנה מכוח החוק מהווה עבירה פלילית.

סעיף 17ב לחוק התקנים קובע :

- (א) נושא משרה בתאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירות לפי סעיף 17א על ידי התאגיד או על ידי עובד מעובדיו; המפר את חובתו האמורה, דינו – הקנס האמור בסעיף 61(א)(3) בחוק העונשין; לענין סעיף זה "נושא משרה" – מנהל פעיל בתאגיד, שותף, למעט שותף מוגבל, או פקיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו בוצעה העבירה, ולענין העבירות לפי פסקאות (1), (2) ו-(5) של סעיף 17א(א), גם דירקטור.
- (ב) נעברה עבירה לפי סעיף 17א על ידי תאגיד או על ידי עובד מעובדיו, חזקה היא כי נושא משרה בתאגיד הפר את חובתו לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.

כאמור לעיל, מכירת המוצר נשוא בקשה זו נעשתה תוך עבירה על הוראות תקן 1145, ועל כן מהווה היא עבירה פלילית, ועוולה של הפרת חובה חקוקה.

54. אחריות אישית פלילית ל"הזזה" של תאריך תפוגה הוטלה על מנכ"ל היצרנית בעניין ויליפוד¹⁰.

באותו עניין החברה ייבאה לארץ עוגיות מארה"ב, ושינתה את תאריך התפוגה. החברה ומנהלה הועמדו לדין, בגין עבירה על הסעיפים האמורים בחוק התקנים. בית המשפט, בהרשיעו את החברה ומנהלה, פסק שם דברים היפים לענייננו:

2. על מנת לשמור על בריאות הציבור קבע המחוקק בחוקים שונים, ביניהם בחוק התקנים הוראות המטילות אחריות על יצרנים ו/או יבואנים המשווקים ומוכרים מוצרי מזון לקהל הרחב. חובה על יצרני ויבואני המזון להקפיד הקפדה יתרה על כל ההוראות ולעמוד בכל הדרישות הקבועות בחוקים ובתקנים, שאם לא כן הם עוברים עבירה פלילית.
3. בנוסף, קובע סעיף 9 לחוק התקנים שעצם אי עמידה בדרישות תקן רשמי [לענייננו תקן 1145] מהווה עבירה. המחוקק איננו קופא על שמריו, ועל מנת להשיג שמירה יעילה על בריאות הציבור, מותאמות הדרישות מפעם לפעם לתנאי החיים והשוק המשתנים התקן מתעדכן מדי מספר שנים.
4. השינוי ששונה התקן הרלוונטי [מציון חובה של תאריך אחרון לשינוק לתאריך אחרון לשימוש - הח"מ] והחיוב לרשום על המוצר תאריך אחרון לשימוש, מהותי מאוד. בדרישה הנוכחית מעביר המחוקק את נקודת הכובד מהיצרן לצרכן, וחייב היצרנים והיבואנים להביא בפני הצרכן מידע מדויק באשר למשך הזמן שהמוצר שהוא רוכש ראוי לשימוש.

אחריות ישירה בשל ביצוע עוולת תרמית

55. קיכלר ורחמן אחראים ישירות לביצוע התרמית, כפי שהוסבר לעיל, ועל כן חייבים בפיצוי נזקיו של המבקש.

56. למותר לציין, כי כאשר מוטלת על אורגן של חברה אחריות נזיקית, אין בעובדה כי פעל עבור החברה בה הוא שימש אורגן על מנת להפחית מאחריותו האישית. הדבר מצוין מפורשות בסעיף 54 (א) לחוק החברות, התשנ"ט - 1999.

הרחבה בעניין, וגם בנושא אחריותו של קיכלר מכוח הרמת מסך ההתאגדות, תעשה בפרק הבא.

ד. אחריות המשיבה מס' 4 - השבת כספי הרכישה

57. כפי שצוין, המבקש רכש את המוצר בסניף כפר סבא של רשת מגה שבעלות המשיבה מס' 4.

58. סעיף 32 לחוק הגנת הצרכן קובע:

- (א) נמכר נכס והוברר כי נעשה לגביו מעשה או מחדל שיש בו משום הטעיה או ניצול מצוקה כאמור בחוק זה, והם מהותיים בנסיבות הענין, ובהטעיה - אף אם לא המוכר היה המטעה, רשאי הצרכן,

¹⁰ ת"פ 1219/00 (שלום ת"א) מדינת ישראל נגד ויליפוד אינטרנשיונל בע"מ, www.nevo.co.il

תוך שבועיים מיום עשיית העסקה או מיום מסירת הממכר, לפי המאוחר, לבטל את המכר בהודעה בכתב למוכר; בית המשפט רשאי, מטעמים מיוחדים, לבטל את המכר גם אחרי התקופה האמורה.

(ב) בוטל המכר כאמור בסעיף קטן (א), יחזיר המוכר לקונה, תוך שבעה ימים מיום שקיבל הודעה על הביטול, את התמורה שקיבל, והקונה יחזיר את הנכס; עשה הקונה בינתיים שימוש בנכס, אשר הפחית באופן ניכר מערכו או גרם לו נזק, רשאי המוכר לנכות מן התמורה המוחזרת את הסכום שבו פחת שווי הנכס לעומת שווי בעת המכירה.

59. יודגש, כי אין מועלית כל טענה נגד המשיבה מס' 4, כאילו עשתה יד אחת עם מעיא במעשי התרמית החמורים שהתגלו. אחריותה היא רק בהתאם להוראות חוק הגנת הצרכן - להשיב את כספי הרכישה.

60. המבקש טוען, כי העובדה כי נודע לו על מעשי המרמה רק לאחרונה, בעקבות שידור הכתבה, בעקבותיה הזדרז לפעול לשמירה על זכויותיו, מהווה טעם מיוחד להאריך את המועד לביטול המכר.

61. סך תביעתו האישית של המבקש נגד המשיבה מס' 4 עומד על 20 ₪; סך תביעתו נגד המשיבים האחרים הינו 120 ₪, כאמור לעיל.

III. התקיימות התנאים להגשת התביעה כתביעה ייצוגית

א. נושא התביעה - תביעה נגד עוסק

62. סעיף 3 (א) לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "החוק"), בצירוף סעיף 1 לתוספת השניה לחוק, מאפשר הגשת תובענה ייצוגית -

"תביעה נגד עוסק, כהגדרתו בחוק הגנת הצרכן, בקשר לעניין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו."

"עוסק" מוגדר בחוק הגנת הצרכן כך:

"עוסק" - מי שמוכר נכס או נותן שירות דרך עיסוק, כולל יצרן;

63. מובן, כי מעיא והמשיבה מס' 4 נכללות בהגדרת "עוסק". המבקש טוען, כי בנסיבות העניין יש לראות גם בקיכלר ורחמן כ"עוסק" לצורך הכרה בתביעה כייצוגית.

הרמת מסך כלפי קיכלר לשם הכרה בו כ"עוסק"

64. כאמור, קיכלר הוא בעל מניות במעיא.

סעיף 6 לחוק החברות, התשנ"ט - 1999, דן בהרמת מסך. ס"ק (א) קובע מהי הרמת מסך:

(א) הרמה של מסך ההתאגדות היא כל אחד מאלה:

(1) ייחוס זכויות וחובות של החברה לבעל מניה בה;

ס"ק (ב) ו-(ג) קובעים נסיבות בהן ניתן לבצע הליך של הרמת מסך לבעל מניות:

(ב) על אף הוראת סעיף 4, רשאי בית משפט להרים את מסך ההתאגדות אם התקיים לכך תנאי הקבוע בחיקוק או אם בנסיבות העניין צודק ונכון לעשות כן, או אם התקיימו התנאים הקבועים בסעיף קטן (ג).

(ג) בית משפט הדין בהליך נגד חברה רשאי, במקרים חריגים ומטעמים מיוחדים, להרים את מסך ההתאגדות בהתקיים אחד מאלה:

(1) השימוש באישיותה המשפטית הנפרדת של החברה נועד לסכל כוונתו של כל דין או להונות או לקפח אדם;

ההונאה בפועלו של קיכלר והקיפוח אותו ביצע כלפי ציבור הצרכנים הוצגו בהרחבה לעיל. נדמה, כי לא יכול להיות ספק של ממש כי ביצוע מעשי הזיוף בהוראותיו של קיכלר, כפי שהוצגו בכתבה, הינו מקרה קלאסי אשר "צודק ונכון" בו לבצע הרמת מסך. מעשי הזיוף שבוצעו בהוראתם נועדו לסכל את כוונת תקן 1145, שהיא הגנה על ציבור הצרכנים. מעשיה האמורים נועדו להונות את הצרכנים, במובן הבסיסי והברור ביותר של המושג "להונות": לגרום להם להאמין במצג בלתי נכון על מנת לזכות בכסף.

65. ביצוע הרמת המסך מביא לזיהוי בין חובותיה של מעיית כלפי ציבור הצרכנים ובין חובותיו של קיכלר, וליצירת יריבות ישירה בינו לבין ציבור הצרכנים אשר נפגעו מפועלו הנקלה.

בהקשר של חוק הגנת הצרכן, הרמת המסך גורמת לכך שיש לראות בקיכלר "עוסק" לצורך הכרה באפשרות להגיש נגדו תובענה ייצוגית.

ייחוס חובות החברה לקיכלר ולרחמן מכח סעיף 54 (ב) לחוק החברות לשם הכרה בהם כ"עוסק"

66. סעיף 54 (ב) לחוק החברות קובע:

"בנוסף להוראת סעיף 6 רשאי בית משפט לייחס את זכויותיה וחובותיה של החברה ליחידים באורגנים השונים, אם התקיימו התנאים הקבועים להרמת מסך בסעיף 6 (ג), בשינויים המחויבים, או אם התקיים תנאי הקבוע בחיקוק לייחוס זכויות וחובות כאמור."

67. סעיף זה קובע, איפוא, תנאים לייחוס חובות חברה ביחס לאורגנים שלה, הוהים לאלה הדרושים לשם הרמת מסך.

68. אורגנים של החברה מוגדרים בסעיף 46 לחוק החברות כך:

"האורגנים של החברה הם האסיפה הכללית, הדירקטוריון, המנהל הכללי וכל מי שעל פי דין, או מכוח התקנון רואים את פעולתו בענין פלוני כפעולת החברה לאותו ענין."

אין ספק כי קיכלר עונה על הגדרת "אורגן" של מעיית.

המבקש טוען, כי גם רחמן עונה על הגדרה זו. פעילותו בתחום התפעול בכלל - ופעילותו במעשי הזיוף בפרט - הינה כזו אשר יש לראות בה את פעולת מעיית.

69. המבקש טוען, כי גם מכוח הוראות סעיף 54 (ב) אין לפטור את קיכלר ואת רחמן מהצורך להתמודד עם תביעות לקוחותיהם.

70. הדברים אף הגיוניים ומתבקשים מאליהם: השנים פעלו במרמה כלפי ציבור הצרכנים. אם יש מקום לקביעה כי יש להשית עליהם אחריות אישית, כל אחד מהנפגעים זכאי להפרע מהם. במצב דברים זה - בו ייקבע כי הם אחראים אישית לפיצוי הצרכנים - מדוע יינתן להם פטור מאחריות לפצות את הצרכנים באופן קולקטיבי, במסגרת של תביעה ייצוגית?

71. תוזכר בהקשר זה הלכת רייכרט נגד שמש¹¹, שם התקבלה תביעה ייצוגית נגד נושאי משרה בחברה, אשר נתבעו על ידי בעלי מניותיה בשל מעשי מרמה שביצעו נושאי המשרה.

72. יתר הנימוקים המצדיקים את אישור התביעה הייצוגית נגד מעיית - ובתוך כך גם נגד קיכלר ורחמן, כאמור - יוצגו להלן.

11 ע"א 345/03 ריכרט נגד שמש, www.nevo.co.il.

ב. זכאותו של המבקש להגיש תביעה ייצוגית

73. סעיף 4 (א) (1) לחוק קובע:

"אלה רשאים להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תובענה ייצוגית כמפורט להלן:

(1) אדם שיש לו עילה בתביעה..."

סעיף 4 (ב) קובע:

"לענין סעיף זה, כאשר אחד מיסודות העילה הוא נזק -

(1) בבקשה לאישור שהוגשה בידי אדם כאמור בסעיף קטן (א)(1) - די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק."

74. למבקש קיימת עילת תביעה אישית, כפי שפורט באריכות לעיל, והוא הראה שנגרם לו נזק.

75. על המידה הדרושה בשלב זה לשם הוכחת התביעה האישית, יערך דיון להלן, בפרק ד' של חלק זה.

ג. התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה

76. סעיף 8 (א) לחוק קובע את הקריטריונים על פיהם יפעיל בית המשפט את שיקול דעתו בבואו לפסוק בבקשה לאישור תביעה כייצוגית. הראשון שבהם - בס"ק (1) הוא:

"התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה".

77. כפי שהוכח בכתבה, מעיאה נוהגת כדרך שגרה לבצע את מעשי הזיוף המתוארים לעיל. אין מדובר באירוע ספוראדי כזה או אחר, אלא בשיטת עבודה. המוצרים אותם רכש המבקש אינם שונים מכל מוצר אחר הנמכר לכל צרכן.

78. השאלות המשותפות בתובענה לכלל חברי הקבוצה הינן לפחות אלה:

78.1. כמה זמן נהוגה שיטת העבודה המתוארת בכתבה?

78.2. ביחס לאילו מוצרים נהוגה שיטת עבודה זו?

78.3. כמה מוצרים בסה"כ נמכרו על ידי מעיאה, אשר תאריך התפוגה שלהם אינו תאריך התפוגה המקורי, ומה היה שווי הכספי?

78.4. האם יש להטיל על מעיאה אחריות לפצות את חברי הקבוצה?

78.5. האם יש להטיל על קיכלר ועל רחמן את האחריות לפצות את חברי הקבוצה?

78.6. מהו הפיצוי הכספי לו זכאים חברי הקבוצה שטרם צרכו את המוצרים?

78.7. מהו הפיצוי הכספי לו זכאים חברי הקבוצה שצרכו את המוצרים?

ד. יש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה;

79. כפי שפורט לעיל, הראיות לאחריותם של המשיבים הינן חזקות מאוד:

79.1. צילומי וידאו של תחקירנית כלבוטק, בהם מוצגת שיטת העבודה;

79.2. עדות ספונטאנית של עובדת של מעיָא, אשר כלל אינה מודעת לעובדה כי דבריה מתועדים ;

79.3. עדויות של עובדות לשעבר של מעיָא ;

79.4. עדויות מצולמות בדבר שיטת סימון התאריך בארה"ב, והאופן השונה בו מופיע התאריך ע"ג האריזות המשוקות בארץ, תוך הדגשה, כי מדובר בכל המוצרים אשר נבדקו ביחס למוצרים זהים שנרכשו בארה"ב.

80. בעניין נטל ההוכחה הדרוש מהתובע בשלב הגשת הבקשה, קובעת הלכת מגן וקשת¹² כך :

"אין להעמיד דרישות מחמירות מדי, לענין מידת השכנוע, משום שאלה עלולות להטיל על הצדדים ועל בית המשפט עומס יתר בבירור הנושא המקדמי, דבר העלול לגרום להתמשכות המשפט, לכפילות בהתדיינות ולרפיון ידים של תובעים ייצוגיים פוטנציאליים. את כל אלה יש למנוע על ידי קריטריון מאוזן בנושא נטל ומידת ההוכחה הנדרשים מהתובע הייצוגי, שמצד אחד שלא יפטור אותו מחובת שכנוע ומצד שני לא יטיל עליו נטל כבד מדי."

ה. התובענה הייצוגית הנה הדרך המתאימה ביותר להכרעה

81. הקריטריון הבא קיים בסעיף 8 (א) (2) לחוק, אשר קובע :

"תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין;"

82. הנימוקים לכך הינם אלה :

82.1. סכום התביעה האישי הינו נמוך, וכמות החברים בכל קבוצה הינו רב מאוד, כך שתביעות אישיות אינן מעשיות במקרה הנדון ;

82.2. קושי המגיע לכדי מניעות של ממש באיתור כל אחד ואחד מחברי הקבוצות ;

82.3. תביעות אישיות מרובות תגרום לעומס בלתי נסבל על המערכת המשפטית ;

ו. קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייצג וינוהל בדרך הולמת ובתום לב

83. סעיף 8 (א) (3) לחוק קובע :

"קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייצג וינוהל בדרך הולמת."

84. הנימוקים לכך הם אלה :

84.1. המבקש נפגע כספית מהתנהגות המשיבים בדיוק באותו אופן שנפגעו יתר חברי הקבוצה, ומשכך הוא מייצג נאמנה את האינטרסים המשותפים ;

84.2. המבקש מאמין כי בסיוע בא כוחו, ייצג הוא בדרך הולמת את עניינם של כלל חברי הקבוצה ;

84.3. המבקש מגיש את התביעה בתום לב מתוך אמונה בה ובהצלחתה לטובת כלל חברי הקבוצה ;

12 ע"א 2769/95 מגן וקשת נגד טמפו תעשיות בע"מ, פ"ד נא (2) 312

IV. הגדרת הקבוצה

85. מבוקש, כי הגדרת הקבוצה תהיה זו:

כל מי שרכש מוצרי מזון שיובאו על ידי מעיית בשבע השנים שקדמו ליום הגשת בקשה זו.

86. לאור העובדה, כי שיטת העבודה הוצגה כשיטה קבועה, כי מתקיים "נוהל" של קידום עובדות ותיקות לעסוק בפעולות הזיוף, וכי קיים "נוהל" בעת קיום ביקורת של משרד הבריאות, מעריך המבקש כי שיטת העבודה האמורה מתקיימת מאז תחילת קיומה של החברה, ולפחות בשבע השנים האחרונות.

87. למבקש אין נתונים אודות פעילותה של מעיית, והוא יבקש לקבלם במסגרת בירור בקשה זו. על פי הכתבה, מייבאת מעיית קרוב ל- 400 מוצרים הנמכרים בשפע בכל רשתות המזון הגדולות. על פי הנטען באתר האינטרנט של מעיית www.maaya.co.il, למעיית "מליוני לקוחות".

88. המבקש מעריך, כי מעיית מכרה בממוצע ב- 7 השנים האחרונות, 1,000,000 מוצרי מזון שונים אשר תאריך תפוגתם שינה, ובסך הכול 7,000,000 מוצרים.

89. המבקש מעריך, כי ביום הגשת בקשה זו 30% מסך המוצרים הנמכרים בשנה טרם נצרכו, היינו - 300,000 מוצרים. המבקש מעריך, כי המחיר הממוצע שלהם הוא 20 ₪, ואלה זכאים לבטל את העסקה ולהשיב את כספם בחזרה. השווי הכולל של מוצרים אלה עומד, איפוא, על 6,000,000 ₪.

90. הפגיעה באוטונומיה של כל צרכן, אשר הוערכה ע"י המבקש לגביו-עצמו (ולכל אחד אחר אשר צרך את המוצרים) ב- 100 ₪. ההערכה היא שנצרכו 6,700,000 מוצרים, אשר הנזק המצטבר מהם מגיע ל- 67,000,000 ₪ לכלל הצרכנים.

91. מתוך תת הקבוצה של אלה שטרם צרכו, המבקש מעריך כי כרבע רכשו את מוצריהם אצל המשיבה מס' 4, ועל כן עליה להשיב ללקוחותיה את הסך של 1,500,000 ₪.

V. הסעדים המבוקשים

92. הסעדים המבוקשים הינם:

92.1. להגדיר את הקבוצות בשמן מוגשת התובענה הייצוגית, כפי שצוין לעיל.

92.2. להמציא למבקש כל מידע הנמצא ברשותה של מעיית לשם חישוב הנזק שנגרם לחברי הקבוצות;

92.3. לקבוע, כי הסעד המבוקש הנו פיצוי כספי לכל אחד מחברי הקבוצה בסך 100 ₪ לכל מוצר שנצרך לכל אחד מחברי הקבוצה שצרך את המוצרים, וכן את דמי רכישת המוצרים לכל חברי הקבוצה (היינו, כולל אלה שלא צרכו את המוצרים);

- 92.4. להורות כי ההחלטה בבקשה זו תפורסם בשני עיתונים יומיים בשפה העברית; לתת הוראות נוספות כפי שימצא בית המשפט הנכבד לנכון בדבר אופן הפרסום, ולקבוע כי המשיבה תשא בהוצאות הפרסום;
- 92.5. לקבוע את הגמול המיוחד לתובע;
- 92.6. לקבוע את שכר טרחתו של ב"כ המבקש.
93. תצהירו של המבקש מצ"ב לתמיכה בעובדות בקשה זו.
94. על פי סעיף 5 (ב) (1) לחוק, לבית המשפט הנכבד הסמכות המקומית לדון בתביעה הייצוגית לאור מקום מושבה של מעיא, והסמכות העניינית לדון בתביעה, אם תאושר, מאחר שהסכום המצטבר של תביעות חברי הקבוצה מצוי בתחום סמכותו.

אסף שילה, עו"ד
ב"כ המבקש